

Dosarul nr. 2ra-307/22
2-20106519-01-2ra-04032022

prima instanță: Judecătoria Ungheni – M. Stratan
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – V. Sîrbu, D. Dulghieru, V. Buhnaci

ÎNCHEIERE

13 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursului declarat de Lidia Roșca, reprezentată de avocatul Andrei Onofrei,

în cauza civilă intentată la cererea depusă de petiționara Lidia Roșca, persoană interesată Casa Națională de Asigurări Sociale cu privire la constatarea faptului cu valoare juridică,

împotriva deciziei din 29 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a casat hotărârea din 26 noiembrie 2020 a Judecătoriei Ungheni, cu emiterea unei noi hotărâri,

constată:

La 02 septembrie 2020 petiționara Lidia Roșca a depus în instanța de judecată în procedura specială cerere, prin care a solicitat constatarea faptului că în perioada de la 27 aprilie 1987 și până la data de 31 iulie 1999 ea a activat în calitate de vânzător la Întreprinderea de Colectări, Comerț cu Ridicata și cu Amănuntul, inclusiv la ÎCCRA „Vatra Garant” SA.

În motivarea cererii petiționara Lidia Roșca a indicat că la data de 17 iunie 2020 s-a adresat cu cererea nr. 25/2020/940 către Casa Națională de Asigurări Sociale Oficiul Teritorial Ungheni privind calcularea stagiului de muncă și respectiv a pensiei pentru limita de vârstă.

Astfel, prin decizia nr. 25/2020/24144 din 29 iunie 2020 a Casei Naționale de Asigurări Sociale Oficiul Teritorial Ungheni i-a fost refuzată stabilirea pensiei, din motiv că înscrisurile din carnetul de muncă prezentat de petiționară nu confirmă stagiul de muncă neîntrerupt de cel puțin 31,6 ani. Petiționara a indicat că imposibilitatea confirmării stagiului de muncă neîntrerupt se datorează unei greșeli tehnice în înscrisul din carnetul de muncă la pag. 9 și anume, a fost indicat faptul că la data de 27 aprilie 1987 a fost angajată în calitate de vânzător la Întreprinderea de Prelucrare, Comerț Anglo și cu Ridicata a Produselor Alimentare Ungheni (RAPO), în loc să fie indicat corect denumirea întreprinderii și anume Întreprinderea de Colectări, Comerț cu Ridicata și cu Amănuntul.

Petiționara a susținut că în această întreprindere a muncit din luna aprilie anul 1987 până în luna iulie anul 1999. În anul 1995 Întreprinderea de Colectări, Comerț cu Ridicata și cu Amănuntul a fost reorganizată, devenind ÎCCRA „Vatra Garant” SA. La 26 aprilie 2007 ÎCCRA „Vatra Garant” SA a fost radiată din Registrul de stat al întreprinderilor.

Lidia Roșca a menționat că în prezent este în imposibilitate de a obține dovada activității sale în calitate de vânzător la Întreprinderea de Colectări, Comerț cu Ridicata și cu Amănuntul în perioada anilor 1987-1999, deoarece, atât Întreprinderea de Colectări, Comerț cu Ridicata și cu Amănuntul, cât și succesorul ei în drepturi ÎCCRA „Vatra Garant” SA nu au transmis actele spre păstrare la arhiva raională.

Faptul că a muncit în funcția de vânzător la Întreprinderea de Colectări, Comerț cu Ridicata și cu Amănuntul, inclusiv la ÎCCRA „Vatra Garant” SA în perioada menționată, poate fi confirmat prin declarațiile colegilor de serviciu.

A solicitat constatarea faptului că în perioada de la 27 aprilie 1987 și până la 31 iulie 1999 a activat în calitate de vânzător la Întreprinderea de Colectări, Comerț cu Ridicata și cu Amănuntul, inclusiv la ÎCCA „Vatra Garant” SA.

Prin hotărârea din 26 noiembrie 2020 a Judecătoriei Ungheni cererea a fost admisă. S-a constatat faptul valabilității înscrisului din carnetul de muncă cu nr. 0633333, eliberat la data de 26 iunie 1979, pe numele petiționarei Belbas-Roșca Lidia, născută la 06 octombrie 1961, cu privire la stagiul de muncă în perioada de la 27 aprilie 1987 și până la 31 iulie 1999 în calitate de vânzător la Întreprinderea de Colectări, Comerț cu Ridicata și cu Amănuntul, inclusiv la ÎCCRA „Vatra Garant” SA și perioada respectivă constituie stagiul de muncă al petiționarei (f.d. 39, 57-61).

La 28 decembrie 2020, în termenul prevăzut de art. 362 Cod de procedură civilă, CNAS, prin intermediul oficiului poștal, a depus cerere de apel, iar la 21 mai 2021 – cerere de apel motivată, împotriva hotărârii din 26 noiembrie 2020 a Judecătoriei Ungheni, solicitând casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri prin care cererea să fie scoasă de pe rol (f.d. 67-70).

Prin decizia din 29 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, s-a casat hotărârea din 26 noiembrie 2020 a Judecătoriei Ungheni, cu emiterea unei noi hotărâri sub formă de încheiere, prin care cererea petiționarei Lidia Roșca a fost scoasă de pe rol în temeiul art. 280 alin. (3) din Codul de procedură civilă (f.d. 83, 84-91).

Instanța de apel a constatat că obiectul din prezenta cauză este legat de un litigiu de drept, care nu putea fi examinat în procedură specială, dar cauza urma a fi examinată în procedura contencioasă generală a acțiunii civile. Din materialele cauzei și pretențiile înaintate în cerere petiționara Lidia Roșca a solicitat constatarea faptului juridic și anume: constatarea faptului că în perioada de la 27 aprilie 1987 și până la 31 iulie 1999 a activat în calitate de vânzător la Întreprinderea de Colectări, Comerț cu Ridicata și cu Amănuntul, inclusiv la ÎCCRA „Vatra Garant” SA, însă, aspectele ce se referă la stabilirea pensiei și confirmarea stagiului de cotizare țin exclusiv de atribuțiile Casei Naționale de Asigurări Sociale și problema menționată urmează a fi soluționată în conformitate cu legislația aplicabilă la caz, Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017 pentru

aprobarea Regulamentului privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei.

La 12 ianuarie 2022 Lidia Roșca, reprezentată de avocatul Andrei Onofrei, prin intermediul oficiului poștal, a declarat recurs împotriva deciziei din 29 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei recurate și menținerea hotărârii primei instanțe (f.d. 95-98).

În motivarea recursului a invocat că concluziile instanței de apel sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei și că au fost interpretate eronat normele de drept material și procedural.

În acest sens, a indicat că în esență, motivul adresării în judecată a fost faptul că la efectuare înscrierilor în carnetul de muncă a fost strecurată o greșală tehnică referitor la denumirea corectă a întreprinderii unde a activat și nu referitor la perioada în care a muncit. Astfel, nu a solicitat instanței de judecată constatarea stagiului de muncă. Consideră că instanța de fond nu a constatat perioada de cotizare, fiind doar stabilită corect denumirea întreprinderii în interiorul perioadei indicate în carnetul de muncă. Perioada cuprinsă între 27 aprilie 1987 – 31 iulie 1999, ce reprezintă stagiul de cotizare, este confirmat prin înscrierile în carnetul de muncă, pe care CTAS Ungheni nu le-a negat, iar instanța de fond le-a menționat în hotărârea pronunțată doar pentru a da sens rectificărilor înscrisului privind denumirea corectă a întreprinderii în care a muncit.

În opinia recurentei instanța de apel eronat a concluzionat existența unui litigiu de drept, or petiționara nu a contestat legalitatea deciziei CTAS Ungheni, prin care a fost respinsă cererea sa privind calcularea pensiei pentru limită de vârstă.

La 11 martie 2022 Curtea Supremă de Justiție a notificat intimetei CNAS copia recursului declarat de Lidia Roșca, reprezentată de avocatul Andrei Onofrei, împotriva deciziei din 29 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, explicându-i dreptul de a depune referință asupra acestuia. Însă, până la examinarea admisibilității recursului, intimata nu a făcut uz de dreptul său procedural și nu a depus referință în care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recurs (f.d. 103).

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul de admisibilitate al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Completul de admisibilitate al instanței de recurs subliniază că, un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea cauza Lebedinschi v. Republica Moldova, 16 septembrie 2015, § 32; cauza Sultan v. Republica Moldova, 05 iunie 2018, § 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului precitat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere.

În acest sens, criteriile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea *inter alia* cauzele Marc Brauer v. Germania, 01 septembrie 2016, § 34; Miessen v. Belgia, 16 octombrie 2016, § 64; Samardžić v. Croația, 20 iulie 2017, § 28; Zubac v. Croația (Marea Cameră), 05 aprilie 2018, § 82).

Așadar, prin prisma articolului 433 din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate verifică dacă actul judecătoresc de dispoziție recurat poate constitui obiectul recursului, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 29 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Succesiv, completul de admisibilitate notează că, în cazul în care, dreptul de acces la justiție este limitat fie de lege, fie de fapte, instanțele naționale trebuie să verifice dacă aceste restricții au redus esența dreptului și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea cauzele Levages Prestations Servicii v. Franța, 25 octombrie 1996, § 40; Tricard v. Franța, 10 iulie 2001, §§ 29, 33; Freitag v. Germania, 19 iulie 2007, § 37; Marc Brauer, 01 septembrie 2016, § 34).

Articolul 434 din Codul de procedură civilă prescrie că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

În conformitate cu art. 111 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.

Normele procedurale referitoare la termenele pentru căile de atac sunt, înafara oricărui dubiu, menite să asigure buna administrare a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice. Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea cauzele Tricard v. Franța, 10 iulie 2001, § 29; Nicolae Popa v. România, 09 decembrie 2014, § 16; Tence v. Slovenia, 31 mai 2016, § 31). Mai mult, CtEDO a statuat că, în cazul în care termenul pentru o cale de atac ordinară este prelungit după o perioadă

considerabilă de timp, o astfel de decizie poate încălca principiul securității juridice (a se vedea cauzele Ponomaryov v. Ucraina, 03 aprilie 2008, § 41; Ustimenko v. Ucraina, 20 octombrie 2015, § 47).

Conform scrisorii de expediere a actului judecătoresc, atașat la materialele cauzei, Curtea de Apel Chișinău la data de 16 noiembrie 2021 a expedit în adresa recurente Lidiei Roșca, precum și reprezentantului acesteia, avocatului Andrei Onofrei, copia deciziei instanței de apel, însă data care să confirme recepționarea ei la materialele dosarului lipsesc (f.d. 92).

Astfel, completul de admisibilitate consideră în termen recursul declarat de Lidia Roșca, reprezentată de avocatul Andrei Onofrei, la 12 ianuarie 2022 împotriva deciziei din 29 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Succesiv, completul de admisibilitate evocă faptul că, în conformitate cu articolul 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decît cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Conform articolului 433 din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

- a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4);

a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin. (5);

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434;

c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;

d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

In concreto motivelor inserate în cererea de recurs, completul de admisibilitate le apreciază ca fiind lipsite de substanță și care nu pot fi acceptate. Or, recursul împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat. Însă, din analiza cererii de recurs depuse de Lidia Roșca, reprezentată de avocatul Andrei Onofrei, rezultă că acesta nu a evidențiat memoriul ilegalității și netemeinicii deciziei recurate, limitându-se la reiterarea circumstanțelor faptice ale cauzei.

În acest sens, completul de admisibilitate menționează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură a învedera ilegalitatea hotărârii. Respectiv, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de ilegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

La caz, completul de admisibilitate vădește că, argumentele invocate în cererea de recurs, după esența lor, pot fi încadrate în temeiurile aplicabile doar procedurii de apel și nu se regăsesc în articolul 432 din Codul de procedură civilă, aplicabil recursului. Ba mai mult ca atât, acestea au fost deja supuse examinării și aprecierii de către instanța de apel prin prisma articolului 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și, prin urmare, nu urmează a fi reiterate în ordine de recurs.

Ipotezele relevate certifică în mod clar caracterul lipsit de substanță al recursului declarat, deoarece Lidia Roșca, reprezentată de avocatul Andrei Onofrei, nu a invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării ilegalității deciziei instanței de apel. Astfel, se evidențiază caracterul declarativ al recursului, deoarece este lipsit de conținut și desprinde simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța inferioară, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului.

În acest sens, completul reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (Doorson v. Olanda, 26 martie 1996, § 67). La acest capitol instanța de recurs reține că recursul declarat de Lidia Roșca, reprezentată de avocatul Andrei Onofrei nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau

a normelor de drept procedural, iar ca urmare nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, fiind lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din decizia recurată.

Subsidiar, completul de admisibilitate relevă că, în condițiile din speță, cererea de recurs a fost depusă după ce Lidia Roșca a avut posibilitatea de a fi auzită de o instanță de fond și de o instanță de apel, fiecare dintre care a avut deplină jurisdicție (a se vedea *mutatis mutandis* „Levages Prestations Services” v. Franța, cererea nr.21920/93 din 25 octombrie 1996, §§ 48-50).

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că recurente i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzită combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când nu există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 § 1 din CEDO, rezultă că participanții au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considerau necesare în vederea apărării punctului său de vedere (Blücher v. Cehia, cererea nr. 58580/00 din 11 aprilie 2005, §§ 65-67)

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, a aplicat și interpretat elocvent normele de drept material și procedural, iar argumentele invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, în unanimitate, ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Lidia Roșca, reprezentată de avocatul Andrei Onofrei, împotriva deciziei din 29 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în baza articolului 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Lidia Roșca, reprezentată de avocatul Andrei Onofrei, împotriva deciziei din 29 septembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas